

čani vsako leto na dan Vnebovzetja Gospodovega pohod dožda v Dalmacijo. Ta dan je metal dožd z bucentora ladje prstan v morje v znamenje, da so se Benetke ta dan zaročile z Jadranskim morjem. Za Krešimira II. (1009–1035) so prišla celo dalmatinska mesta pod bizantinsko vlast, tako hudo je oslabela Hrvaška na morju. Šele Peter I. (1058 do 1073) je zopet osvojil hrvaško morje ter je je l. 1069. na zboru v Ninu imenoval svojim. Tudi še za Zvonimira (1076–1089) se je odlikovala hrvaška mornarica v zvezi z normansko v bojih proti Bizantu, najhujšemu protivniku papeža Gregorja VII. Po smrti Zvonimirovi pa je prenehala sploh moč Hrvaške, a z narodno dinastijo propadla tudi hrvaška mornarica.

Na kraju govori pisatelj še o ustroju hrvaške bojne mornarice, o kraljevskih in pomočnih ladjah, o glavnem zapovedniku (najprej ban, potem kralj) mornarice, o admiralih Rusinu, Jakobu itd.

V tej drobni knjigi ne nahajamo samo ugodnega in zanimivega zgodovinskega berila, nego tudi mnogo krasnih vzpodbud narodne misli in narodnega ponosa. I s te strani je storil pisatelj svojo dolžnost, a bralci mu bodo zato gotovo hvaležni.

I. Steklasa.

Ptice. Prirodopisne i kulturne crtice. Dio prvi. Napisao dr. Stepan Gjurašin. Sa sto i sedam slika. 8°. Str. 318. Cena K 4. — V tej knjigi smo dobili začetek opisovanja tičev, ki bodo čitatelje brezdvomno še bolj mikali nego n. pr. ribe, ali rastline, katere je Matica že opisovala. Pisatelj kaže najprej važnost tičev za naše življenje, ustrojstvo telesa in način tičjega življenja, nato pa opisuje na prvem mestu slavca, potem taščico, drozga in druge tiče, med katerimi se odlikujeta zlasti lastavica in kukavica. Kakor nekdan našemu Erjavcu, tako teče drju. Gjurašinu beseda gladko, da se prijetno čita. Mnogo podatkov iz različnih izkušenj, dogodkov, iz opazovanja je tu nabranih kakor n. pr. v Brehmu. Jako dobro služijo opisovanju slike, ki so lepe in čiste, razločne. Kar smo že jedenkrat opomnili, omenjamo zopet, da navaja knjiga Mat. Hrv. živalska imena v latinskem, nemškem in laškem jeziku: zakaj ne bi jih navajala tudi v slovenskem? Dokler ne začno Hrvati bolj ozirati se na Slovence, moramo imeti vse besede o književnem jedinstvu Hrvatov in Slovencev za prazne fraze. Ako si želi „Matica Hrvatska“ udov med Slovenci, naj se nanje vsaj toliko ozira, kolikor na Nemce in Lahe.

Milivoj Šrepel *Preporod v Italiji* v XV. in XVI. stoljeću. 8°. Str. 283. Cena K 3.60. — To delo je uvrščeno med „Slike iz svjetske književnosti“, pa je prav tako slika iz svetovne kulture. Humanizem in renesansa, ki sta pripravljala v 15. in 16. veku novo dobo, sta cvetela in delovala najkrepkeje v Italiji. Italija je tudi dala obema poseben značaj. Zato je naš pisatelj posegel res v svetovno znamenit predmet, ko je zasnoval to knjigo, četudi

v sedanjih razmerah nikakor ni Hrvatom nujno potrebno, proučevati italijansko zgodovino. Delo naše ni zgodovinska študija po virih, temveč lepo, elegantno in mikavno sestavljena slika onega — skoro bi rekel — čarobnega življenja, ki se je v začetku novega veka živelo v italijanskih mestih in na italijanskih dvorih. Šreplov slog, njegova lahkota in čvrstost sta nam dobro znani že iz mnogih drugih spisov. O papežih v obče ne piše neprijazno; ker so čitatelji te knjižice omikani, upamo, da jih nekatere stvari ne bodo motile. — Jako bi želeli, da bi nam kak več pisatelj opisal tudi sedanjo dobo z novejšo strujo vred: s takim delom bo Matica ustregla prav mnogim.

D.

Češka književnost.

Na češkem književnem polju se je pojavilo več znamenitih del, na katere treba opozoriti tudi Slovence. V založbi podjetne knjigarne Jos. R. Vilímek v Pragi je začelo izhajati sijajno ilustrovano delo z naslovom *Od Tater k Adriji*. Vse delo izide v 18 snopičih, prirejeno v jednaki velikosti, kakor že poprej dovršeno „Lětem českým světem“. Ker bodo v tem delu uvrščene tudi znamenitosti slovenskih dežel, radi tega se nadajamo, da posežejo po njem radi tudi Slovenci, zlasti oni, ki so le kolikaj večji češčine. Cena posamičnega snopiča je 80 h.

Ravno v tej založbi izhaja v snopičih po 10 h delo *Kralovic Marko*. Dobrodružství jihoslovanského národního reka. Po Ivanu Filipoviću napisal B. Klika. S slikami St. Hudečka.

V isti založbi izhajajo romani dr. K. Maja; sedaj je na vrsti roman *V zemi Škipetarů*. Ravno tam se tiska tudi roman Jul. Vernea z naslovom *Dobrodružství tři Rusů a tři Angličanův*, snopič po 30 h, kakor tudi roman *Přeludy* I. A. Salova snopič po 30 h.

V tej založbi izhaja tudi nadalje delo: *Ze světa zvířat*. Velike fotografije živalij posnete po prirodi. Slike so opremljene s češkim tekstom od profesorja B. Bauša. 13. snopič n. pr. ima dvanajst velikih slik, katerih zlasti mladina ne more dovolj prehvaliti. Vse delo izide v 16 snopičih po 80 h.

V založbi knjigarja J. Otto izhajajo *Sebrane spisy Karoline Světlé* v snopičih po 30 h.

V komisiji knjigarne Fr. Rívnača izhaja v snopičih *Kapesní slovník česko-polský*, sestavlja profesor F. A. Hora, snopič po 45 h. Zanimivo je pri tem, da pisatelj za ta slovník nikjer ni mogel najti založnika, radi česar je bil primoran s pomočjo nekoliko poljskih rodoljubov založiti ga sam. Isti pisatelj je izdal v založbi A. Storchsina v Pragi l. 1890. *Kapesní slovník polsko-český*, ki šteje 454 str. in velja 7 K 20 h. Čehi bodo torej v kratkem imeli doma dovolj potrebnih svojih slovarjev.

V vrsti „Levné ilustrované knihovny“, ki izhaja v založbi Ed. Beauforta v Pragi, je izšel H. Sienkiewicza roman *Potop*. V knjižnici „Přítel Domoviny“, istega založnika, so bili uvrščeni letos romani: *Car a hetman*, zgodovinski roman D. L. Mordovceva. Iz ruskega prevel Jan Vagner. Obsega tri snopiče po 32 h. Snopiči 4., 5. in 6. obsegajo zgodovinski roman Karola Herloša z naslovom *Černohorci*. Ta zanimivi roman priporoča češka kritika vsem onim, ki se hočejo seznaniti podrobno z življenjem hrabrih Črnogorcev. V šestem snopiču je še pridejana krajša pripovedka Simona Matavulja z naslovom: *Dr. Vykloús* (Svrzimentia), v prevodu Jar. Kocha. 7. snopič z naslovom *Bez matek a bez otců* obsega ganljive opise iz življenja otrok, izročeni v odgojo praški najdenišnici. Pisatelj je Rudolf Jaroslav Kronbauer. 8. snopič pa obsega začetek preвода znanega romana Jos. Jurčiča „Cvet in Sad“ in sicer z naslovom *V rozkvětu života*. Prevod je oskrbel Josef Pavlík. Poslednje delo priporočamo zlasti vsem onim, ki se hočejo češčine učiti, ker prevod lahko primerjajo z izvirnikom. *i + a*.

Poljska književnost.

Družba poljskih pisateljev in učenjakov v Varšavi, Lvovu in Krakovu pripravlja za tisk obširen zgodovinsko-statistično-zemljepisni opis krajin in dežel, spadajočih svoje dni v sestavo bivšega kraljestva poljskega. Delo bo obsegalo šest zvezkov: I. Privislavski kraj, II. severo-zahodni kraj, III. jugo-zahodni kraj, IV. Galicija vzhodna i zahodna, V. Poznansko, VI. zvezek pa bo obsegal dopolnila. Delo bo opremljeno z zemljevidi, črteži, s slikami krajin in s portreti odličnih mož. Prvi trije zvezki izidejo vsi ob enem v začetku prihodnjega leta, ker je večina gradiva že nabrana. Tiskalo se bo delo v Varšavi. Ostali trije zvezki pa izidejo koncem l. 1901. Dasi je nekdanja Poljska razkosana, vendar si tako vsaj duševno narod hrani svoje jedinstvo.

Sloveči še mladi pesnik Kazimierz Przerwa-Tetmajer je izdal že četrti zvezek svojih pesmij z naslovom *Poesye*. Dalje imamo od njega delo *Otschłań* (propast). Fantazija psihologiczna. Dobiva se oboje pri Gebethneru in Społki v Krakovu.

V Varšavi izhajajo pod naslovom *Wybor pism* zbrani spisi Zygmunta Kaczkowskega. Šesti zvezek obsega povest „Starosta Hołobucki“ (s pisateljevo sliko); sedmi zvezek pa povest „Grob Nieczui“. Prvi šteje 219, drugi 293 str.

V Krakovu je izšla v veliki obliki (v 4°) *Księga słotych myśli, zdań i maksym*, z različnih žrdeč zbral według treści v alfabetycznym porządku

ułożył zebrał i wydał w dwóch tomach ks. S. J. Str. 621 + 629.

V Varšavi je izšlo obširno delo, broječe 581 strani v 4° z naslovom *W naszych sprawach*. Napisali St. Bukowiecki, Wład. Grabski, Zdz. Korsak, Ant. Potocki, Jerzy Ryx, Jul. Waliszewski in Henryk Radziszewski. V Benetkah pa se tiska pod uredništvom Michała Rollego znamenito delo: *Włochy*. Obsegalo bo 2000 reprodukcij laških razgledov, tipov in drugih umetniških del. Izšla sta že prvi in drugi snopič.

Zygmund Gloger je jel izdajati v Varšavi *Ilustrowaną Encyklopedyą Staropolską*. Izšla sta I. in II. snopič v obliki velike osmerke. Cena jednega snopiča 85 kop. Vse delo bo obsegalo dvanajst snopičev in stalo po naročilu poti 10 rubljev. Ravno tam sta tudi izšla prvi in drugi snopič dela *Pomniki Krakowa* Maksymiliana i Stanisława Cerchów. S tekstem dra Feliksa Kopery. Vsega dela bo 40 snopičev ter bo razdeljeno na tri zvezke. Jeden snopič stane 2 rublja.

Pisateljica A. Bardzka je izdala v Varšavi povest iz sedanjega časa z naslovom *Utopista*. Obsega 263 str. v 8°. Tam je tudi zagledal beli dan *Syn rzemieślnika*. Szkic powieściowy. Napisal Adam K. . . Šteje 391 str. v 8°.

V zbirki „Dodatek do Gazety Polskiej“ je izšla v dveh zvezkih povest Klemensa Junosza z naslovom *Czarne błoto* (Pajaki wiejskie). Str. 178 + 158. Tu je zagledala beli dan povest *W dolinie łąz* pseudonima „Aspiro“. Str. 156 + 160. Najnovejše delo pa je *Drwa lata dziejów naszych* Karola Szajnochy v dveh zvezkih, 320 str.

V „Biblioteki dzieł nyborowych“ je izšlo: *Zmartywychowanie*, povieść L. N. Tolstoja, trije zvezki 176 + 163 + 207 str.; dalje *Galazka dzikiej oliwy*. Cztery odcyty o pracy, handlu, wojnie i przyszłości Angelii Johna Ruszkina, przełożył Wojciech Szukiewicz; *Moja druga młodość*, z niewydanych pamiętników Szymona Konopackiego (1816—1826); — *Szlakiem wychodźców*. Wspomnienia z podróży po Brazylii dra Józefa Siemiradzkiego, s przedmową Jul. Ochrowicza i. dr.

V založbi Karola Miarke v Mikołowem je izšlo v 18 snopičih delo *Zakazane drogi*. Podroże i przygody w Tybecie, przez H. S. Landora. Knjiga obsega nad 150 slik ter velja 5 rubljev.

Marljivi potopisec Stanisław Bełza je napisal in izdal v Varšavi v založbi Gebethnera in Wolffa delo *Listy ze Sycylii*. Lanskega leta je izdal isti pisatelj ravno tam knjigo *Nad brzegami Bosny i Narenty*, v kateri je hvalil na vse pretege sedanje odnošaje v Bosni i Hercegovini, s čimer pa kritikom slovanskih listov ni posebnost ustregel. V popisu odnošajev Sicilije mu pač ni bilo treba biti pristranskemu. *i + a*.